

**UCHWAŁA NR LXIX/884/2023
RADY MIEJSKIEJ LESZNA**

z dnia 26 października 2023 r.

w sprawie ustanowienia roku 2024 w Lesznie Rokiem doktora Jana Metziga

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9), 18),19) oraz art. 18 ust.2 pkt 15) ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) oraz art. 1 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r., poz. 194) uchwała się, co następuje:

§ 1. Z okazji 220. rocznicy urodzin Jana Metziga, oddając hołd wybitnemu lekarzowi, posłowi i wielkiemu przyjacielowi Polaków oraz podkreślając jego zasługi dla Leszna, Rada Miejska Leszna ustanawia rok 2024 w Lesznie Rokiem doktora Jana Metziga.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Leszna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Leszna

Tomasz Malepszy

Uzasadnienie

do Uchwały Nr LXIX/884/2023

Rady Miejskiej Leszna z dnia 26 października 2023 roku

w sprawie ustanowienia roku 2024 w Lesznie Rokiem doktora Jana Metziga

W 2024 roku przypada 220. rocznica urodzin Jana Metziga. Ustanowienie roku 2024 rokiem Jana Metziga w Lesznie będzie znakomitym uhonorowaniem wybitnego lekarza, specjalisty w dziedzinie medycyny wojskowej, publicysty, pośta i wielkiego przyjaciela Polaków.

Jan Metzig urodził się w Skwierzynie 20 maja 1804 roku w rodzinie ewangelickiej. Jego przodkowie pochodzili ze Śląska. Nauki początkowo pobierał w domu rodzinnym, dalszą edukację kontynuował u rektora Schönborna w Międzyrzeczu. Do 1822 roku szkolił się w gimnazjum joachimstałskim w Berlinie. W 1826 roku ukończył medycynę w berlińskiej Wojskowej Szkole Lekarskiej.

Skierowany jako lekarz wojskowy do Strzałkowa, tam poznał i ożenił się z Polką - Emilią Barbarą Schäfer, z którą w 1831 roku osiedlił się w Lesznie. Tu był do 1848 roku lekarzem batalionowym. W Lesznie nie tylko pracował, leczyl, prowadził badania i przełomowe odkrycia w dziedzinie, w której się specjalizował. Aktywnie angażował w życie społeczne miasta, był radnym, bezinteresownie wspierał mieszkańców, uprawiał działalność publicystyczną i polityczną. Pozostało po nim około czterdziestu artykułów i obszerniejszych prac.

Dla doktora Jana Metziga zawsze najważniejszy był człowiek, bez względu na jego pochodzenie, narodowość i status społeczny. Lekarz – społecznik, który swoim zaangażowaniem pokazywał, jak pokonywać uprzedzenia. Uważał, że każdy ma prawo do szacunku i wolności. Z mieszkańcami miasta miał głębokie i szczere relacje, gdyż jak mało kto poświęcał im czas, wielokrotnie lecząc ich za darmo. Poświęcając się propolskiej działalności politycznej, zdobył sobie przyjaźń i oddanie Polaków, spośród których jako szczególnie znaczących w walce o niepodległość Polski należałoby wymienić między innymi: Gustawa Potworowskiego, Karola Libelta, Augusta Cieszkowskiego, Karola Marcinkowskiego.

Jan Metzig był autorem otwartego pisma do króla pruskiego z żądaniami w kwestii wolności obywatelskiej i narodowej Polaków. Za swoją działalność i potępiane przez władze pruskie zaangażowanie w sprawę polską miał być przeniesiony do jednostki w Głogowie. Jego przemówienia i publikacje niejednokrotnie spotykały się z agresją i prześladowaniem ze strony Niemców. Nie oszczędzono doktorowi ataków na niego samego oraz niszczenia jego własności. Jan Metzig nie pozostawił jednak Leszna, rezygnując ze służby, kontynuował działalność lekarską, jako lekarz rodzinny, specjalista od chorób wewnętrznych i chirurgii. Uznanie świata lekarskiego przyniosł mu tytuł członka korespondenta Towarzystwa Naukowego w Krakowie i towarzystw lekarskich w Warszawie, Berlinie i Brukseli oraz honorowego członka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Rezygnacja ze służby wojskowej przypieczętowała tylko jego dalsze zaangażowanie w sprawy społeczeństwa polskiego. Został radnym, a w 1848 roku, zgłosił swój udział w Lidze Polskiej. Wystąpił jednocześnie z inicjatywą powołania do życia Ojczystego Związku dla Wielkiego Księstwa Poznańskiego, którego celem miało być przywrócenie dobrego współżycia narodów polskiego i niemieckiego. W 1849 roku na zjeździe Ligi, w Kórniku pod Poznaniem, wygłosił wspaniałe

przemówienie, w którym „podkreślał bohaterstwo Polaków w bitwach pod Legnicą i Wiedniem, słaWił Konstytucję 3 Maja i życzył Polakom szybkiej odbudowy państwa.”¹

W 1856 roku opublikował pracę pt. *Suum cuique (Każdemu swoje)*, w której opowiadał się za koniecznością ustanowienia wolnego, niepodległego państwa polskiego.

W 1862 roku dr Metzigi wydał kolejną publikację pt. *Die Wiederherstellung Polens (Ponowne powstanie Polski)*, w której postulował m.in. zaprzestanie działań germanizacyjnych i zwołanie kongresu mającego zdecydować o utworzeniu państwa polskiego. Tuż przed śmiercią, w 1867 roku, opublikował jeszcze ostatnie swoje dzieło polityczne pt. *Vive la Pologne! Ein Weckeruf an das traumbefangene Europa (Niech żyje Polska! Odezwa w celu zbudzenia uśpionej Europy)*.

Dr Johann Metzigi zmarł 1 października 1868, w wieku 64 lat. 4 października został pochowany w Lesznie, na cmentarzu ewangelickim znajdującym się przy Kościele Świętego Krzyża. Po roku, zbudowano tam nagrobek w kształcie dwóch graniastopów, opatrzony krzyżem oraz motywem wieńca z liści laurowych i dębowych. Znalazła się na nim tablica z napisem w języku niemieckim: *Dem Andenken des dr med, Johann Chr. H. Metzigi, geb. den 20 Mai 1804, gest. 1 October 1868 – seine dankbaren Mitburger* (w tłum. *Pamięci doktora medycyny Johanna Chr. H. Metziga, ur. 20 maja 1804, zm. 1 października 1868 – jego wdzięczni współobywatele*).

Pogrzeb dr. Metziga zgromadził nie tylko wielu jego pacjentów, ale i tych wszystkich Niemców, Polaków i Żydów, którym znana była jego działalność społeczno-polityczna.

Indywidualista, człowiek o nieprzeciętnej osobowości, niemieszczący się w przyjętych schematach ówczesnego myślenia, orędownik prawdy i uczciwości. Postać – symbol współżycia i szacunku między narodami, walczący o prawa człowieka do wolności.

Główne postulaty zawarte w pracach Jana Metziga:

1. zaprowadzenie prawdziwego, trwałego pokoju w Europie przez rozbrojenie;
2. zaniechanie wszelkich wojen zaborczych;
3. równouprawnienie i nadanie wolności wszystkim narodom oraz ich;
4. przywrócenie niepodległości Polsce, jako konieczny warunek utrzymania światowego pokoju;
5. odbudowa Polski, która powinna nastąpić na zwołanym w tym celu nowym europejskim kongresie;
6. zaniechanie wszelkich tymczasowych eksperymentów w sprawie polskiej i przyznanie jej historycznego i zwyczajowego prawa.

W 1920 roku jeden z placów w Lesznie otrzymał imię dr. Jana Metziga. W historii miasta nazwa tego miejsca wiele razy się zmieniała. Ostatecznie, od 1956 roku, plac ten ponownie nosi nazwisko lekarza. Natomiast na frontonie domu, w którym żył i tworzył lekarz, mieszczącym się przy placu, odsłonięto pamiątkową tablicę poświęconą Janowi Metzigowi. Tablicy obecnie nie ma na domu, usunął ją właściciel posesji.

¹ Stanisław Zbigniew Gołębiowski, *Jan Metzigi 1804-1868*, w: Wielkopole XIX wieku, red. Witold Jakóbczyk, Poznań 1966, s. 110.

W związku z obchodami Roku Jana Metziga planowane jest zorganizowanie konferencji naukowej dedykowanej działalności słynnego lekarza, której organizatorem będzie Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne. Miasto Leszno zaś wyda w ramach serii Cives Nostri publikację poświęconą patronowi roku.

Pamięć o nim to również wiedza obejmująca swym zasięgiem historię miasta i lokalnej społeczności, w nawiązaniu do której pomysłodawcy obchodów Roku Jana Metziga mają w zamiarze zorganizować wystawę ukazującą Leszno czasów słynnego lekarza. Organizatorom obchodów zależy, aby wiedza o uczonym, lekarzu, wybitnym mieszkańcu Leszna oraz o czasach, w których żył, przetrwała także w pamięci młodszych mieszkańców naszego miasta. W związku z tym planuje się również wydanie komiksu dla młodzieży, będącego opowieścią o losach leszczyńian w czasie zaborów.

Człowiek żyje tak długo, jak długo trwa o nim pamięć. Ogłoszenie roku 2024 Rokiem Jana Metziga niech będzie nie tylko dbaniem o pamięć o wielkim lekarzu, człowieku o niezłomnej postawie i wspaniałych wartościach, ale również właśnie troską o pamięć czasów i ludzi. Rada Miejska Leszna przychyliła się zatem do inicjatywy Prezydenta Miasta Leszna, uznając przyjęcie przedmiotowej uchwały za w pełni uzasadnione.

Bibliografia:

Dr Jan Metzigi – przyjaciel Polaków, „Przyjaciel Ludu” 2003, nr 3, s. 8-14.

Dr Jan Metzigi orędownik spraw Polski w XIX wieku: katalog wystawy 7 maja – 27 czerwca 2004, red. Barbara Goldman, Leszno 2004.

Barbara Goldman, *Dr Johann Metzigi orędownik spraw Polski w XIX wieku (w dwusetną rocznicę urodzin)*, „Przyjaciel Ludu” 2003, nr 3, wkładka.

Stanisław Zbigniew Gołębiowski, *Jan Metzigi 1804-1868*, w: *Wielkopole XIX wieku*, red. Witold Jakóbczyk, Poznań 1966 r., s. 103-123.

Alojzy Konior, *Sesja popularnonaukowa „Życie i działalność Jana Metziga” (1804-1868)*, „Rocznik Leszczyński” 1987, t. 8, s. 198-209.

Krzysztof Pietrzak, *Metzigi Johann Christian Heinrich (1804-1868)*, w: *Słownik biograficzny Leszna*, red. Barbara Głowinkowska, Alojzy Konior, Leszno 2011, t. 2, s. 46-49.

Bronisław Świdorski, *Ilustrowany opis Leszna i ziemi leszczyńskiej*, Leszno 1928 r., reprint 1996 r.

Jan Wowczak, *Poglądy Dr. Jana Metziga na sprawę polską*, „Ziemia Leszczyńska” 1933, z. 2, s. 25-34.

Opracowała:

Miejska Biblioteka Publiczna

im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie